

Opinii despre

stagiunea '82-'83

Margareta
Bărbuță

Legătura teatrului cu viața

Nu m-aș încumeta să emit aprecieri globale asupra stagiunii, neavând pentru aceasta suficiente date despre tot ceea ce s-a întreprins în cele 42 de teatre profesioniste ale țării. Chiar și așa, însă, n-aș putea subscrie la opinia aceloră dintre colegii mei, care, în cadrul unei întâlniri de lucru consacrate analizei spectacolelor unui teatru din țară, au caracterizat stagiunea drept „slabă, mediocră, precară, cenușie”. Nu. Oricât de multe ar fi fost petele cenușii pe harta acestui an teatral, oricâte momente de insatisfacție ne-ar fi procurat activitatea unor teatre, oricâte cedări în fața presiunii mediocrității și a derizoriului s-ar fi produs — și s-au produs destule — nu pot pune în bloc sub semnul cenușii o stagiune în care am văzut: *Barbul Văcărescul...* și *Occisio Gregorii...* la Teatrul „Bulandra”, *Ca frunza dudului...* și *Richard III* la Teatrul Mic, *Zbor deasupra unui cuib de cuci*, *Ploșnița* și *Între patru ochi* la Teatrul Național din București, *Amurgul burghez* la Teatrul Național din Tîrgu Mureș, *Vinătoarea de rațe* la Teatrul Național din Iași, *Procesul* la Teatrul de Comedie, *Arma secretă a lui Arhimede* la Teatrul Național din Timișoara, *Serată neprevăzută (Aniversarea)* de Harold Pinter la Teatrul Dramatic din Brașov, *Amadeus* la Teatrul Giulești — și enumerarea ar putea continua, poate cu *Othello* de la Naționalul clujean, poate cu *Hamlet* de la Tîrgu Mureș, poate cu altele. Mișcarea noastră teatrală și-a demonstrat și în această stagiune vigoarea dinamismului, apetența pentru nou, implicarea în procesul general de construcție

a spiritualității socialiste. Să nu uităm că, în acest sezon teatral, teatrele au avut a se confrunta și cu unele probleme economice noi — și nu e bine să ne facem că nu știm, să eludăm o realitate obiectivă. Acesta nu e, desigur, un argument pentru încurajarea mediocrității, a spiritului concesiv, ci un reper necesar în evaluarea situației de ansamblu. Într-o asemenea situație, răspunderea se conjugă neapărat cu spiritul inventiv, cu capacitatea de adaptare la noile condiții, adaptare nu pasivă, nu umil-conformistă, ci activă, creatoare, novatoare.

Ceea ce mi se pare a merita o atenție deosebită în stagiunea care s-a încheiat este procesul — început mai de mult, dar ajuns acum într-un stadiu relevabil — de diversificare a spațiului teatral, de extindere a ariei de comunicare cu publicul. Deschiderea stagiunii în case de cultură, pe platforme industriale, în cluburi ale marilor întreprinderi sau chiar în apropierea unor șantiere a devenit acum un fapt curent, care semnifică legătura tot mai strînsă, mai organică, a teatrului cu viața, contopirea spirituală cu creatorii de bunuri materiale. Asemenea spectacole au loc apoi în tot timpul stagiunii și, în măsura în care deplasarea de la sediu nu produce perturbații în calitatea artistică a reprezentației, ele contribuie la sporirea influenței teatrului asupra conștiinței colective.

În același timp, procesul de diversificare a spațiului teatral exprimă dorința creatorilor de spectacole de a găsi noi căi de comunicare cu publicul, cât mai adecvate specificului operelor dramatice

puse în scenă. Nevoia de comunicare directă cu publicul se manifestă pe de o parte în dezvoltarea activității de studio, în sălile mici, construite sau amenajate în incinta unor teatre. După premiera absolută de la Teatrul Foarte Mic, *Politica* lui Theodor Mănescu a angajat interesante dialoguri cu publicul la Craiova și la Brăila, în spații prielnice meditației, schimbului de idei și emoții generate de tema majoră a politicii ca destin al omului contemporan. La Teatrul Național din Iași, *Vinătoarea de rațe* de A. Vampilov a prilejuit un spectacol de intensă concentrare psihic-intelectuală (regia, Nicolae Scarlat) în sălița Studioului, excelență pentru asemenea ceremonialuri. La fel, *Serată neprevăzută* de Harold Pinter a fost prezentată la Brașov într-un spațiu

mic, în care publicul se simțea implicat într-o comuniune de gând favorizată de jocul riguros angajat al actorilor, sub conducerea regizorală a lui Mircea Marin.

O altă modalitate de comunicare cu publicul, care folosește spații largi, structurate spectaculos, s-a manifestat într-un spectacol ca *Ploșnița* de Maiakovski, la Teatrul Național din București, unde Horea Popescu a construit punți între scenă și sală, practicabile, pedestale și tot felul de platforme, acordând reprezentației un ton agitatoric.

Între aceste extreme, o multitudine de formule de spectacol, în cutia „à l'italienne” sau în afara ei, marchează efortul neobosit al artei noastre teatrale, în drumul ei către publicul din ce în ce mai larg, mai receptiv, mai activ.

Alice
Georgescu

Satisfacții și insatisfacții

Examinând lista spectacolelor ce au alcătuit stagiunea '82-'83, primul lucru care atrage atenția este numărul mare de piese românești contemporane jucate pe scenele din toată țara. În contextul ultimelor sezoane teatrale, fenomenul nu e cufuși de puțin inedit; dimpotrivă. Mult mai interesant — și dăător de optimism și pentru viitor — se dovedește faptul că majoritatea covârșitoare a lucrărilor din această categorie formează ceea ce s-ar putea numi, încă de pe acum (cu riscul asumat al lipsei de „perspectivă istorică”), „fondul de aur” al dramaturgiei autohtone din deceniile 7—9: *A. treia țeară* și *Paracliserul* de Marin Sorescu, *Balconul*, *Ca frunza dudului...* și *Rezervația de pelicani* de D. R. Popescu, *Politica* de Theodor Mănescu, *Hanul de la răscruce* și *Negru și roșu* de Horia Lovinescu, *Arma secretă a lui Arhtmede* și *Diogene ciinele* de Dumitru Solomon, *Drumuri și răscruci* de Paul Everac, *Amurgul burghez* de Romulus Guga, *Vlața*, *moarte și învierea lui Ge-deon cel minunat* de Sütő András, *Insomnie* de Adrian Dohotaru, *Mă propun director* și *Valsul de la miezul nopții* de Viorel Cacoveanu, *Europa, aport...* de P. C. Chitic, cărora li s-ar mai putea

adăuga câteva. Că, pe de altă parte, numărul textelor neînsemnate care au ocupat afișele teatrelor nu e, la rîndul lui, tocmai mic, nu trebuie să predispună neapărat la îngrijorare: și această situație pare să fie obișnuită (și — judecînd lucrurile dintr-o perspectivă realistă — inevitabilă). Dacă însă raportăm considerațiile de mai sus la statistica premierelor absolute din stagiunea în discuție, rezultatul furnizează mai puține motive de satisfacție: în timp ce o seamă de piese importante sînt reluări din stagiunile trecute, *toate* cele mediocre au stat sub eticheta — din care multe teatre își fac un titlu de glorie — „premieră absolută”, ele reprezentînd, cu alte cuvinte, „descoperiri” proprii anului teatral recent încheiat.

Mai neliniștitoare se înfățișează situația în ceea ce privește dramaturgia românească clasică și interbelică, prezentă — absolut inexplicabil — doar sporadic în repertorii. Odată cu avalanșa de montări Caragiale din stagiunea trecută, interesul teatrelor pentru cel mai mare comediograf român pare să se fi epuizat (face excepție, e drept, scenariul lui Mircea Cornișteanu *Al matale*, *Caragiale*, jucat pe mai multe scene). Și, dacă epoca